

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

Factors Affecting Organic Rice Production of Farmer in Nongkhai Province

วาสนา สุขสำราญ (Wasana Suksamran)¹ พลสรารญ สรารญรมย์ (Ponsaran Saranrom)²

สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmung Sanserm)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) แหล่งความรู้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวนทั้งหมด 183 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเนที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรอายุเฉลี่ย 50 ปี ร้อยละ 54.8 จบชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 3.18 ครั้งต่อปี ประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 5.33 ปี มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 11.57 ไร่ พื้นที่ทำนาข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 7.05 ไร่ จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.11 คน รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 3,785.40 บาทต่อไร่ รายจ่ายในการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 2,746.67 บาทต่อไร่ เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 63,388.89 บาท 2) แหล่งความรู้ที่ได้รับมากที่สุดคือ จากเอกสารคำแนะนำ/แผ่นพับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ และเจ้าหน้าที่กรมการข้าวและเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจภายในอันดับแรก คือ การที่เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยในการปลูกข้าวอินทรีย์ได้ด้วยตัวเอง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายนอก คือ การผลิตข้าวอินทรีย์ ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมและลดมลพิษได้ ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า ระยะเวลาประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 4) ปัญหาในการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร คือ ตลาดรับซื้อผลผลิตอินทรีย์อยู่ไกล ความแปรปรวนของสภาพอากาศภัยธรรมชาติ และขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต ข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานของรัฐควรส่งเสริมด้านการตลาดจัดหาตลาดรองรับผลผลิตในอำเภอ และควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้แก่ การใช้เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี การปลูกปอเทืองเพื่อปรับปรุงดิน

คำสำคัญ ปัจจัยที่มีผลต่อ การผลิตข้าวอินทรีย์

¹ นักศึกษาหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

wasana_oard3@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แชนวิชาส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

oh1981@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. แชนวิชาส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sineenuch.San@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

This research was survey research. The objectives of this research were to study 1) basic general, social, and economic conditions of farmers 2) knowledge resources in organic rice production of farmers 3) opinions on factors affecting farmers organic rice production 4) problems and suggestions about organic rice production of farmers. The population of this study was 183 organic rice production farmers who were certified with organic agricultural standard in the area of Nong Khai province. The sample size was 126 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method. Data were collected by conducting interview. Statistics applied in data analysis were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) farmers had the average age of 50.56 years old, 54.8 percent completed primary school education or lower. Most of them received information from agricultural extension officers and contacted with the agricultural extension officers at 3.18 time/year on average. The average experience in organic rice production of 5.33 years, the average area for agricultural work was 11.57 Rai, the average area for organic rice production was 7.05 Rai, the average amount of labor was 2.11 people, the average income from organic rice production was 3,785.40 Baht/Rai, the average expense in organic rice production was 2,746.67 Baht/Rai, and the average liabilities was 63,388.89 Baht. 2) Knowledge resources received at the highest level was from instruction documents/pamphlets, training about organic rice production, and department of rice officers and the department of agricultural extension officers. 3) Opinions about internal motivation with the first ranking was that farmers were able to produce fertilizer in organic rice production themselves. The opinion about external motivation was that organic rice production helped with preserving environment and decreased pollution. Factors affecting organic rice production revealed that the duration of experience in organic rice production of farmers at statistically significant level of 0.01. 4) Problems with organic rice production included market that bought organic products situated far away, the changes of natural disaster and the lack of appropriate technology for the extension. Suggestions were such as the government agencies should propose the extension of seeking new market and there should be the extension on the use of organic rice production technology such as the use of good quality seeds, the production of sun hemp for soil improvement.

Keywords: Factor Effecting, Organic rice production

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

เกษตรอินทรีย์มีความสำคัญต่อการผลิตตั้งเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) หมายความว่า 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง และกำหนดตัวชี้วัดไว้ว่าประเทศไทยต้องมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นเป็น 2.0 ล้านไร่ เมื่อสิ้นสุดแผนในปี 2570 และแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 (พ.ศ.2566 – 2570) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรมีเป้าหมายในสินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นและกำหนดตัวชี้วัดไว้ว่ามูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

จังหวัดหนองคายเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติภายใต้วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดไว้ว่า “หนองคายเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ ท่องเที่ยววิถีภูมิปัญญา เชื่อมโยงการค้าชายแดน”(สำนักงานจังหวัดหนองคาย, 2566) อย่างไรก็ตามจากการประกอบอาชีพเกษตรกรของจังหวัดหนองคาย พบว่าเกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของการผลิตตามแนวคิดเกษตรอินทรีย์เกษตรกรยังคุ้นเคยกับการทำเกษตรแบบเคมี เพราะเห็นว่าการทำเกษตรเคมีทำได้ง่ายและสะดวก แต่การทำเกษตรเคมีส่งผลกระทบตามมาอย่างมากทั้งด้านสุขภาพก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย เช่น สารพิษสะสมในร่างกายของเกษตรกร ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดระหว่างเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสารเคมีทางการเกษตร จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกษตรกรส่วนหนึ่งสนใจทำเกษตรทางเลือก เพื่อลดการใช้สารเคมีและต้นทุนหนึ่งในทางเลือกคือเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัดหนองคาย มีพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ทั้งหมด 5,270.44 ไร่ จากพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1,125,768.12 ไร่ โดยแบ่งตามมาตรฐานการรับรองและประเภท ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเภทข้าว จำนวน 183 ราย พื้นที่ 1,665.25 ไร่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์พืชอื่นๆ จำนวน 3 ราย พื้นที่ 30.08 ไร่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเภทหม่อนไหม จำนวน 4 ราย พื้นที่ 2 ไร่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์หนองคายพื้นฐาน (Nongkhai BOS)ประเภทพืช 99 ราย พื้นที่ 638 ไร่ ประเภทปศุสัตว์ จำนวน 3 ราย จำนวน 1.95 ไร่ ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน PGS ประเภทพืช จำนวน 164 ราย พื้นที่ 2,933.16 ไร่ (เกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองคาย, 2565) หากเทียบกับพื้นที่ทำการเกษตรกรรมทั้งหมด นับว่ามีพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์น้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 0.47 การศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน 183 ราย(ศูนย์วิจัยข้าวหนองคาย, 2565) ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ให้ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ สภาพพื้นฐานทั่วไป สังคมและเศรษฐกิจ แหล่งความรู้ที่ได้รับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ระดับใด ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อใช้เป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความสนใจผลิตข้าวอินทรีย์ส่งผลให้เกษตรกรได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสนองแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 (พ.ศ.2566 – 2570) ที่กำหนดตัวชี้วัดไว้ว่ามูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาแหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร

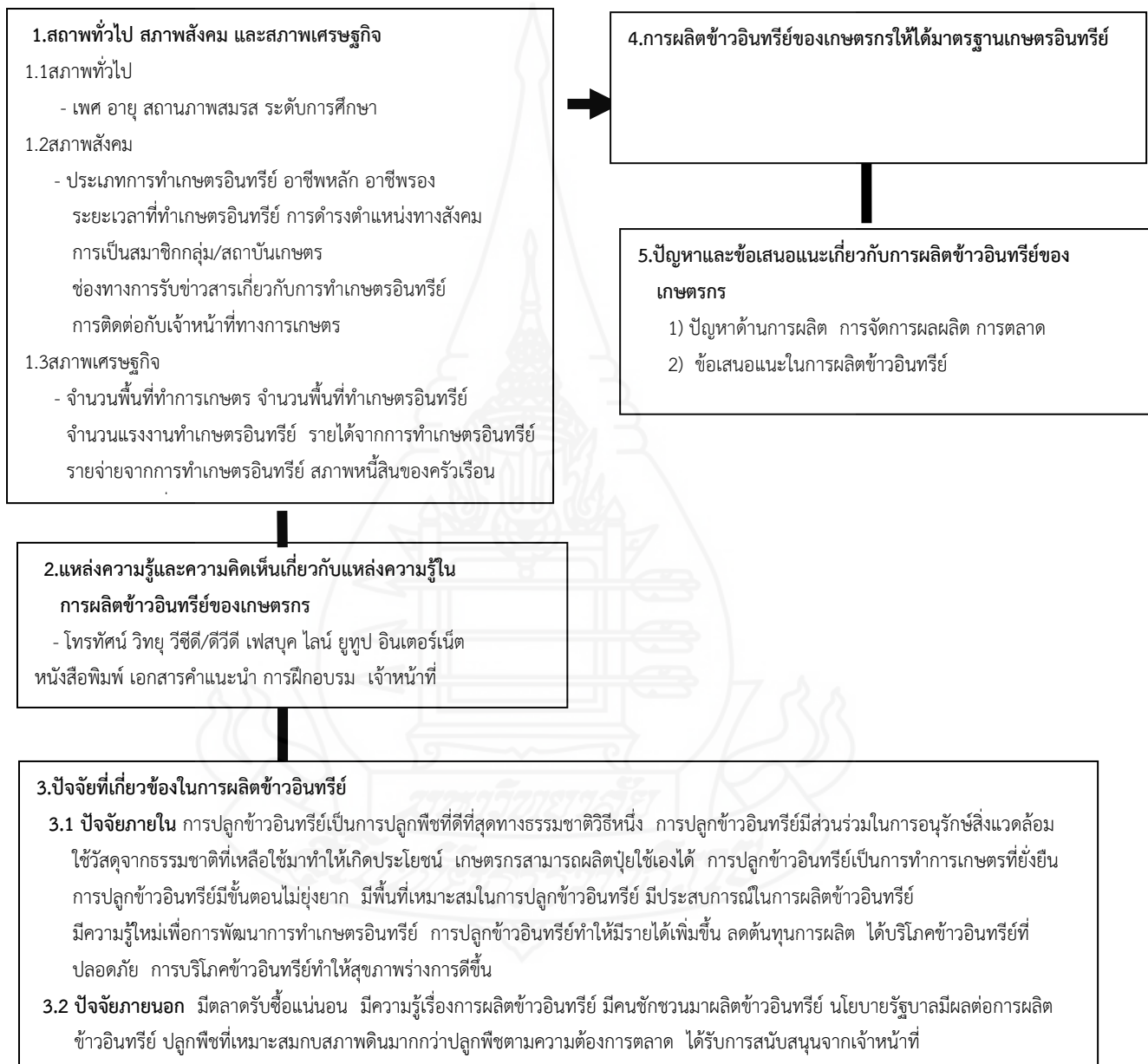

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

สมมติฐาน

สภาพทั่วไป สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ แหล่งเรียนรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จำนวนทั้งหมด 183 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ตอนที่ 2 แหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์ ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร นำไปตรวจสอบความตรงของตามเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งได้ค่า IOC = 1.00 ทดสอบค่าความเที่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า 0.884 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 69.5 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 50.56 ปี ร้อยละ 98.4 สมรสแล้ว ร้อยละ 54.8 จบชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 96.8 ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 50.0 พนักงานบริษัทเอกชนเป็นอาชีพรอง ร้อยละ 96 เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร ร้อยละ 69.0 การดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่ม ช่องทางการได้รับข่าวสารของเกษตรกร ร้อยละ 100 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 60.0 มีจำนวนครั้งที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 3.18 ครั้งต่อปี ร้อยละ 43.7 มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 5.33 ปี สภาพเศรษฐกิจพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97.7 มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 11.57 ไร่ ร้อยละ 43.0 มีพื้นที่ทำนาข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 7.05 ไร่ ร้อยละ 79.4 มีจำนวนแรงงาน เฉลี่ย 2.11 คน รายได้จากการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 3,785.40 บาทต่อไร่ รายจ่ายในการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 2,746.67 บาทต่อไร่ เกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 63,388.89 บาท แหล่งเงินทุนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)

2. แหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100 ได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ 4 แหล่ง ได้แก่ เอกสารคำแนะนำ/แผ่นพับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ เจ้าหน้าที่กรมการข้าวและเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความทันสมัย และด้านความสะดวก พบว่า เกษตรกรมีความมีความคิดเห็นด้านความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมการข้าว และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ เกษตรกรมีความมีความคิดเห็นด้านความทันสมัยระดับมากที่สุดจำนวน 14 แหล่ง ได้แก่ 1) ฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ 2) เจ้าหน้าที่กรมการข้าว 3) เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร 4) โทรทัศน์ 5) ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี 6) เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร 8) เจ้าหน้าที่กรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

พัฒนาที่ดิน 9) อินเทอร์เน็ต 10) วิทย์ 11) ยูทูบ 12) เฟซบุ๊ก 13) ไลน์ 14) เอกสารคำแนะนำ/แผ่นพับ **เกษตรกรมีความ**
ความคิดเห็นด้านความสะดวกระดับมากที่สุด จำนวน 3 แหล่งได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน 2) เจ้าหน้าที่กรม

วิชาการเกษตร 3) เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร (ตามตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลแหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ในการผลิตข้าวอินทรีย์

n = 126

แหล่งความรู้	ระดับความคิดเห็น			
	การได้รับ แหล่งความรู้	ความเป็น ประโยชน์	ความ ทันสมัย	ความ สะดวก
เอกสารคำแนะนำ/แผ่นพับ	126(100)	4.02	3.88	4.00
ฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์	126(100)	4.21	4.12	4.18
เจ้าหน้าที่กรมการข้าว	126(100)	4.26	4.11	4.17
เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร	126(100)	4.19	4.07	4.21
โทรทัศน์	123(97.6)	4.11	4.07	4.14
เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน	120(95.2)	4.20	4.07	4.23
อินเทอร์เน็ต	97(77)	4.05	4.04	4.05
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี	90(71.4)	4.19	4.07	4.14
ยูทูบ	86(68.3)	4.02	4.03	4.08
เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร	86(68.3)	4.19	4.10	4.22
ไลน์	82(64.3)	4.06	4.01	4.11
เฟซบุ๊ก	81(64.3)	4.06	4.01	4.10
วิทย์	61(48.4)	4.00	4.03	4.13
หนังสือพิมพ์ประจำวัน	8(6.3)	4.00	3.87	3.75

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 = ระดับน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 = ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 = ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 = ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 = ระดับมากที่สุด

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยภายในอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย = 4.08 ,S.D. =.297) โดยประเด็นที่มีผลต่อปัจจัยภายในของเกษตรกรในระดับมากที่สุด มีจำนวน 2 ประเด็น คือ 1)สามารถนำซากพืช มูลสัตว์และวัตถุดิบจากธรรมชาติที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ได้ และ 2)เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยในการปลูกข้าวอินทรีย์ ได้ด้วยตัวเอง แรงจูงใจภายนอกอยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย = 3.64 ,S.D. =.223) โดยประเด็นที่มีผลต่อปัจจัยภายนอกของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

เกษตรกรในระดับมาก มีจำนวน 14 ประเด็น คือ 1) ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมและลดมลพิษได้ 2) สุขภาพร่างกายผู้บริโภคดีขึ้น 3) ได้รับรองมาตรฐานผู้บริโภคมีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ 4) หน่วยงานราชการมีการจัดอบรมถึงประโยชน์ของการปลูกข้าวอินทรีย์ 5) ผู้บริโภคความยอมรับในความปลอดภัยในข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร 6) มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงผลดีของการปลูกข้าวอินทรีย์ 7) มีการสร้างกระแสนิยมในการปลูกข้าวอินทรีย์ 8) การยอมรับของกลุ่มผู้ปลูกพืชอินทรีย์ 9) มีคนชักชวนมาผลิตข้าวอินทรีย์ 10) เลือกปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินมากกว่าปลูกตามความต้องการของตลาด 11) การส่งเสริมสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ 12) มีความรู้เรื่องการผลิตข้าวอินทรีย์ 13) ข้าวอินทรีย์กำลังเป็นที่นิยมและ 14) ต้องการของตลาดในปัจจุบันทำให้มีแนวโน้มในการขยายตัวของตลาดอินทรีย์สูง (ตามตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร

n =126

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องในการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ปัจจัยภายใน	4.08	.297	มาก
1.2 สามารถนำซากพืช มูลสัตว์และวัตถุดิบจากธรรมชาติที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ได้	4.25	.505	มากที่สุด
1.3 เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยในการปลูกข้าวอินทรีย์ได้ด้วยตัวเอง	4.22	.535	มากที่สุด
1.4 การปลูกข้าวอินทรีย์เป็นการทำเกษตรที่ยั่งยืนเป็นอาชีพที่มั่นคง	4.18	.512	มาก
1.5 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์	4.17	.469	มาก
1.1 การปลูกข้าวอินทรีย์เป็นการปลูกพืชที่ดีที่สุดทางธรรมชาติวิธีหนึ่ง	4.15	.421	มาก
1.6 มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆเพื่อการพัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์	4.15	.474	มาก
1.7 การปลูกข้าวอินทรีย์มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.14	.394	มาก
1.8 การปลูกข้าวอินทรีย์ขั้นตอนผลิตไม่ยุ่งยาก	4.14	.517	มาก
1.9 มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าวอินทรีย์	4.13	.462	มาก
1.10 การปลูกข้าวอินทรีย์ทำให้สุขภาพร่างกายตัวเกษตรกรและ ครอบครัวดีขึ้น	4.10	.428	มาก
1.11 ครอบครัวเข้าใจและสนับสนุนการปลูกข้าวอินทรีย์ให้กับเกษตรกร	4.06	.395	มาก
1.12 ตัวเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์และครอบครัวได้บริโภคข้าวอินทรีย์ที่ปลอดภัยจากสารเคมี	4.05	.397	มาก
1.13 ลดต้นทุนการผลิตเพราะไม่ใช้สารเคมี	3.99	.346	มาก
1.14 การปลูกข้าวอินทรีย์ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น	3.46	.734	มาก
2. ปัจจัยภายนอก	3.64	.223	มาก
2.1 ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมและลดมลพิษได้	4.19	.485	มาก
2.2 สุขภาพร่างกายผู้บริโภคดีขึ้น	4.17	.434	มาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

2.3 ได้รับรองมาตรฐานผู้บริโภคมีความมั่นใจในผลิตภัณฑ์	4.17	.469	มาก
2.4 รัฐบาลมีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของท่าน	4.13	.438	มาก
2.5 หน่วยงานราชการ มีการจัดอบรมถึงประโยชน์ของการปลูกข้าวอินทรีย์	4.13	.426	มาก
2.6 ผู้บริโภคความยอมรับในความปลอดภัยในข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร	4.10	.388	มาก
2.7 มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ถึงผลดีของการปลูกข้าวอินทรีย์	4.08	.412	มาก
2.8 มีการสร้างกระแสนิยมในการปลูกข้าวอินทรีย์	4.04	.388	มาก
2.9 การยอมรับของกลุ่มผู้ปลูกพืชอินทรีย์	4.03	.333	มาก
2.10 มีคนชักชวนมาผลิตข้าวอินทรีย์	3.97	.536	มาก
2.11 เลือกปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินมากกว่าปลูกตามความต้องการของตลาด	3.97	.688	มาก
2.12 การส่งเสริมสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์	3.97	.536	มาก
2.13 มีความรู้เรื่องการผลิตข้าวอินทรีย์	3.95	.454	มาก
2.14 ข้าวอินทรีย์กำลังเป็นที่นิยมและต้องการของตลาดในปัจจุบันทำให้มีแนวโน้มในการ ขยายตัวของตลาดอินทรีย์สูง	3.82	.571	มาก
2.15 มีตลาดรับซื้อแน่นอน	2.78	.668	ปานกลาง
2.16 ได้รับการสนับสนุน/ชดเชยการผลิตข้าวอินทรีย์จากหน่วยงานของรัฐ	2.52	.892	น้อย
2.17 มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมและมีความพร้อมในการทำนาอินทรีย์	2.03	.176	น้อย
2.18 กำหนดราคาขายได้เองไม่ต้องตั้งราคาขายตามท้องตลาดทั่วไป	1.72	.531	น้อยที่สุด

4. ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า 1) ปัญหาภาพรวมด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหาด้านการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในระดับปานกลาง จำนวน 2 ประเด็น คือความแปรปรวนของสภาพอากาศ และภัยธรรมชาติ และต้นทุนการผลิต 2) ปัญหาด้านการจัดการผลผลิตพบว่า ภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหา คือขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต 3) ปัญหาด้านการตลาดพบว่า ภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นปัญหา คือตลาดรับซื้อผลผลิตอินทรีย์อยู่ไกล (ตามตารางที่ 3)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ข้อมูลปัญหาของเกษตรกร

n = 126

ปัญหาของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ปัญหาด้านการผลิต	2.00	.516	น้อย
1.1 ดิน น้ำ สภาพแวดล้อมโดยรอบมีมลพิษปนเปื้อน	2.62	.788	น้อย
1.2 ความแปรปรวนของสภาพอากาศ และภัยธรรมชาติ	2.49	.935	ปานกลาง
1.3 ต้นทุนการผลิตต่ำ	2.44	1.262	ปานกลาง
1.4 ความเพียงพอของแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์	2.26	1.075	น้อย
1.5 แรงงานในการผลิตข้าวอินทรีย์มีไม่เพียงพอ	1.91	.658	น้อย
1.6 พื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์	1.90	.736	น้อย
1.7 ปัจจัยการผลิตในตลาดมีจำหน่ายน้อย	1.79	.624	น้อย
1.8 ต้นทุนการผลิตปุ๋ยหมักสูง	1.75	.666	น้อย
1.9 ขนาดพื้นที่มีจำกัด	1.77	.792	น้อยที่สุด
1.10 พันธุ์ข้าวอินทรีย์มีไม่เพียงพอ	1.71	.605	น้อยที่สุด
1.11 สารเคมีตกค้างในพื้นที่	1.40	.609	น้อยที่สุด
2. ปัญหาด้านการจัดการผลผลิต	1.72	.271	น้อย
2.5 ขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต	2.56	.732	น้อย
2.3 ความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช โรคแมลงศัตรูพืช	1.73	.557	น้อยที่สุด
2.2 ความรู้ด้านการจัดการและการปรับปรุงดิน	1.67	.519	น้อยที่สุด
2.4 การติดตามและให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่	1.48	.517	น้อยที่สุด
2.1 ความรู้ด้านมาตรฐานการผลิตตามระบบอินทรีย์	1.15	.359	น้อยที่สุด
3. ปัญหาด้านการตลาด	3.05	.417	มาก
3.1 ตลาดรับซื้อผลผลิตอินทรีย์อยู่ไกล	3.36	.675	มาก
3.2 ราคาข้าวอินทรีย์ไม่แตกต่างจากข้าวทั่วไป	3.28	.755	ปานกลาง
3.3 การขายผลผลิตได้ราคาไม่เป็นที่ต้องการผลผลิตราคาตกต่ำ	3.22	.592	ปานกลาง
3.4 ผลผลิตราคาต่ำไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน	3.06	.793	ปานกลาง
3.5 ปริมาณผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	2.34	.948	น้อย
รวม	2.25	.281	น้อย

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร จากการวิเคราะห์ด้วยสมการ $Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_9X_9$ โดยการวิเคราะห์ครั้งนี้ใช้ตัวแปรอิสระ (X) จำนวน 9 ตัว ได้แก่ 1) อายุ 2) จำนวนครั้งการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3) ระยะเวลาในการผลิตข้าวอินทรีย์ 4) จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 5) จำนวนพื้นที่ทำนาข้าวอินทรีย์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

6) จำนวนแรงงานในการทำนาข้าวอินทรีย์ 7) รายได้จากการทำนาข้าวอินทรีย์ 8) รายจ่ายในการทำนาข้าวอินทรีย์ 9) หนี้สินครัวเรือน และตัวแปรตาม(Y) คือ การผลิตข้าวอินทรีย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร คือระยะเวลาในการผลิตข้าวอินทรีย์ จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดหนองคาย เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุ ปรากฏว่า R^2 มีค่าเท่ากับ 0.92 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม คือ ระยะเวลาในการผลิตข้าวอินทรีย์ ได้ร้อยละ 92.0 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig = 0.001)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไป สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากผลการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.50 สอดคล้องกับสุพจน์ คำยา(2561)ได้ศึกษาความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอกวน จังหวัดเชียงราย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 50.56 ปี อยู่ในสภาพสมรสและจบชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า สอดคล้องกับ ชยพล แสนประดิษฐ์ (2562)ได้ศึกษาการส่งเสริมการผลิตและเพิ่มมูลค่าข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 52.01 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพหลักของเกษตรกรทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรการเกษตร และมีตำแหน่งเป็นผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่ม เกษตรกรมีช่องทางได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 5.33 ปี สอดคล้องกับ ชินอิสเรศ ฐิตชาตินันท์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 7 ปี เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 11.57 ไร่ มีพื้นที่ทำนาข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 7.05 ไร่ สอดคล้องกับ ชินอิสเรศ ฐิตชาตินันท์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า มีพื้นที่ผลิตข้าวเฉลี่ย 6.01 ไร่ มีจำนวนแรงงาน เฉลี่ย 2.11 คน สอดคล้องกับ กริช สุริยะชัยพันธ์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 2,746.67 บาทต่อไร่ สอดคล้องกับบุญยัง ทาราทอน (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 2,743.62 บาทต่อไร่

2. แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับในการผลิตข้าวอินทรีย์

จากการศึกษาเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ร้อยละ 100 ดังนี้ 1) เอกสารคำแนะนำ/แผ่นพับ 2) การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์ 3) เจ้าหน้าที่กรมการข้าว และ 4) เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร สอดคล้องกับปิยะดา วชิระวงศ์และทองใส จันทนาการ (2565) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการผลิตข้าวอินทรีย์ของชาวนาในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกข้าวอินทรีย์ถึงร้อยละ 78.00 โดยแหล่งข้อมูลที่ได้รับมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ร้อยละ 71.33) รองลงมาได้แก่ เอกสาร (ร้อยละ 28.00)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร

3.1 ปัจจัยภายใน จากผลการศึกษาเกษตรกรมีปัจจัยภายในในการผลิตข้าวอินทรีย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.08 โดยประเด็นที่มีผลต่อปัจจัยภายในของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือสามารถนำซากพืช มูลสัตว์และวัตถุดิบจากธรรมชาติที่เหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ได้ ค่าเฉลี่ยที่ 4.25 รองลงมาคือ เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยในการปลูกข้าวอินทรีย์ได้ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาที่ดิน (2566) โครงการไถกลบตอซังเพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิตข้าว การลดโลกร้อนด้วยการไถกลบตอซังแทนการเผา เพื่อเป็นการเพิ่มธาตุวัตถุในดิน ลดฝุ่น PM 2.5 ลดก๊าซเรือนกระจกลดโลกร้อน ส่งเสริมให้เกษตรกรทำปุ๋ยจากเศษซากพืชในแปลงเกษตรเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

3.2 ปัจจัยภายนอก จากผลการศึกษาเกษตรกรมีปัจจัยภายนอกในการผลิตข้าวอินทรีย์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.64 โดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจภายนอกของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมและลดมลพิษได้ สอดคล้องกับกิจกรรมพัฒนาที่ดิน (2566) โครงการไถกลบตอซังเพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิตข้าว การลดโลกร้อนด้วยการไถกลบตอซังแทนการเผา เพื่อเป็นการเพิ่มธาตุวัตถุในดิน ลดฝุ่น PM 2.5 ลดก๊าซเรือนกระจกลดโลกร้อน

4. ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์

4.1 ด้านการผลิต จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์ด้านการผลิต ภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหา คือ ความแปรปรวนของสภาพอากาศ และภัยธรรมชาติ สอดคล้องกับกนกพร ภาคิฉาย และคณะ(2562) ได้ศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อผลผลิตข้าวในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรสภาพอากาศตามฤดูกาลเพาะปลูกส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าว โดยเฉพาะข้าวนาปรังในพื้นที่รับน้ำ พบว่าหากปริมาณน้ำฝนรวมในฤดูกาลเพาะปลูกเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ส่งผลให้ โอกาสความสูญเสียผลผลิตข้าวนาปรังเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.17 และหากอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยในฤดูกาลเพาะปลูก เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะเพิ่มโอกาสความสูญเสียผลผลิตข้าวนาปรัง ร้อยละ 28.25 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และจาก การจำลองผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อผลผลิตข้าวในอนาคต (ปี ค.ศ. 2030-2090) พบว่า ข้าวนาปรังในพื้นที่รับน้ำภาคกลางได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศมากที่สุด

4.2 ด้านการจัดการผลผลิต จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์ด้านการจัดการผลผลิต ภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหา คือ ขาดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิต สอดคล้องกับ ชยพล แสนประดิษฐ์ (2562) ได้ศึกษาการส่งเสริมการผลิตและเพิ่มมูลค่าข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรอำเภอห้วยซบู่ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านขาดแคลนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องจักร

4.3 ด้านการตลาด จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตข้าวอินทรีย์ด้านการตลาด ภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นปัญหา คือ ตลาดรับซื้อผลผลิตอินทรีย์อยู่ไกล สอดคล้องกับนราศิณี แก้วไหลมา และคณะ (2560, น. 112) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรพบว่า แหล่งจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์มีจำกัด และสอดคล้องกับการทบทวนบริบทพื้นที่ตลาดจำหน่ายผลผลิตอินทรีย์จะอยู่ที่อำเภอเมืองคือตลาดสี่เหลี่ยมและการออกบูธขายสินค้า แต่เกษตรกรที่ผลิตข้าวอินทรีย์อยู่ต่างอำเภอได้แก่ อำเภอเฝ้าไร่ห่างจากอำเภอเมือง 70 กิโลเมตร อำเภอท่าบ่อห่างจากอำเภอเมือง 30 กิโลเมตร และอำเภอสว่างคมห่างจากอำเภอเมือง 90 กิโลเมตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

5. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร คือ ระยะเวลาประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ สอดคล้องกับรายศิริณี แก้วไหลมา และคณะ (2560) เกษตรกรมีระยะเวลาประกอบอาชีพการเกษตรเพิ่มขึ้น 1 ปี มีโอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น 1 เท่า อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ทำการเกษตรเป็นเวลานานมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่เพิ่งเริ่มทำได้ไม่นาน ซึ่งขัดแย้งกับ กริช สุริยะชัยพันธ์ และคณะ(2565) ประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์:เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น 1 ปี มีผลทำให้ระดับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่ลดลง 0.009 คะแนน เนื่องจากเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์มานานอาจจะรู้สึกว่าการทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยไม่เอื้อต่อเกษตรกร เช่น พื้นที่ที่ไม่ได้รับสิทธิเป็นของตนเองเป็นเหตุให้ไม่สามารถขอใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ เช่น มอน. มอก. อีกทั้งตลาดที่มีจำกัดทำให้เกษตรกรหลายคนเลิกทำเกษตรอินทรีย์แล้วไปทำระบบเกษตรทั่วไปแทน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) เกษตรกรควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้านความแปรปรวนของสภาพอากาศ และภัยธรรมชาติ เช่น จัดหาพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการปรับพื้นที่นาโดยการขุดสระกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในเวลาที่ฝนทิ้งช่วง เกษตรกรต้องปรับตัวเพื่อให้การผลิตข้าวได้ผลผลิตในสภาวะความแปรปรวนของสภาพอากาศ

2) เกษตรกรต้องมีการถอดองค์ความรู้จากระยะเวลาในการการผลิตข้าวอินทรีย์หรือประสบการณ์ในการผลิตข้าวอินทรีย์ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อแสดงความคิดเห็นในประเด็นวิชาการ ทักษะและเทคนิคต่าง ๆ และนำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอินทรีย์

2) เจ้าหน้าที่กรมการข้าวและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรไร่หรือบ้าน หรือให้เกษตรกรเข้าไปติดต่อเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการศึกษาพบว่า แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับมากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่กรมการข้าวและเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร

3) หน่วยงานของรัฐควรจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้เกษตรกรได้ใช้ในการจัดหาเครื่องทุ่นแรงจากการศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะของเกษตรกรต้องการสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อเครื่องทุ่นแรง

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำงานวิจัยครั้งต่อไป

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงพรรณนาที่เป็น การสำรวจ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึก เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

2) ควรมีการวิจัย ปักจัยที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดหนองคายเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนในการผลิตข้าวอินทรีย์ให้ได้ ทั้งคุณภาพและปริมาณตามที่ตลาดต้องการ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ภาคิฉาย และคณะ (2562) “ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อผลผลิตข้าวในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย” *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ* 7,2 (กรกฎาคม – ธันวาคม): 1-22
- กรมพัฒนาที่ดิน (2566) การไถกลบตอซังเพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิตข้าว
- กริช สุริยะชัยพันธ์และคณะ(2566) “ปักจัยที่มีผลต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในจังหวัดเชียงใหม่” *วารสารผลิตกรรมการเกษตร* 5,1(สิงหาคม) : 13-26
- ชยพล แสนประดิษฐ์ (2562) “การส่งเสริมการผลิตและเพิ่มมูลค่าข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรอำเภอ ธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” *วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ชินอิศเรศ ฐิตชาตินันท์ และคณะ (2565) “ปักจัยที่มีผลต่อการผลิตข้าวตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” *วารสารผลิตกรรมการเกษตร* 5,3(เมษายน) : 50-57
- นราศิณี แก้วไหลมา, สุรพล เศรษฐบุตร, บุขรา ลัมนิรันดร์กุล และประทานทิพย์ กระมล. (2560). ปักจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารเกษตร*, 33(3) : 387-395.
- บุญยัง ทาราทอน (2561) “ปักจัยที่มีผลต่อการได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในอำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ” *วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ปิยะดา วชิระวงศ์กรและทองใส จำนงการ (2565) “ความรู้ ทักษะ และปักจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการผลิตข้าวอินทรีย์ของชาวนาในจังหวัดพิษณุโลก” *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่* 23,2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 190-209
- ศูนย์วิจัยข้าวหนองคาย (2565) ข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)
- สำนักงานจังหวัดหนองคาย (2566) แผนพัฒนาจังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ. 2566 – 2570 ประจำปีงบประมาณ 2566
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดหนองคาย (2565) ข้อมูลสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์